PATRICK DEVEDJIAN: HAYATI BOYUNCA TERÖRİZMİ SAVUNMUŞ BİR NEO-FAŞİST

Maxime GAUIN

Analiz No : 2020 / 11

09.04.2020

1944 yılında doğmuş olan Patrick Devedjian (Patrik Deveciyan) 29 Mart 2020 tarihinde KOVİD-19 sebebiyle vefat etmiştir. AVİMin geleneğinde insanların ölümü sebebiyle sevinmek yoktur. Ancak, Devedjianın vefatı onun rahatsız edici geçmişini aklayamaz.

Daha lise yıllarından itibaren aşırı sağcı fikirleri savunan Patrick Devedjian, 1964 yılında kurulan neo-Faşist *Occident* örgütünün kurucularından idi. Bugün bile solcu öğrenciler ile fiziksel çatışmaları ile hatırlanan *Occident*, 1968 yılında yasaklanmıştır. Devedjian ise 1965 yılında ruhsatsız silah bulundurmaktan ve araba hırsızlığından hüküm giymiştir.[1] Ocak 1967 tarihinde Rouen Üniversitesi kampüsüne gerçekleştirilen oldukça şiddetli bir saldırıda yer almış ve sonucunda diğer *Occident* üyeleri ile tekrar hüküm giymiştir. Devedjian baskından sonra bazı yoldaşları tarafından hatalı bir şekilde polis muhbiri olarak değerlendirilmiş ve işkence görmüş, sonrasında ise çıplak halde pencereden sokağa atlayarak kaçtıktan sonra tutuklanmıştır.[2]

Devedjian neo-Faşist eylemlerden vazgeçmek bir yana, Yahudi karşıtlığı-Siyonizm karşıtlığı-Holokost inkârcılığı üçgenini Fransız aşırı sağ kanadı içinde yaymak amacı ile François Duprat tarafından kurulan bir halkla ilişkiler grubunun muhasebecisi olmuştur (*Occident*in eski lideri François Duprat da bir muhbir olarak değerlendirilmiş ve Patrick Devedjian ile aynı anda örgütten dışlanmıştır). 1967 civarında Fransız aşırı sağının çoğunluğu Holokost inkârıyla hâlâ ilgilenmiyor ve İsraili destekliyordu, zira İsraili Sovyetler Birliğinin Arap müttefikleri olan Nasırcı Mısır ile Baasçı Suriyeye karşı cesurca savaşan bir köylü-asker ulusu olarak görüyorlardı. Devedjian, Duprat 1978 yılında suikaste uğrayana kadar onun arkadaşı olarak kalmıştır.[3]

Patrick Devedjian hukuk çalışmalarına geri dönerek Paris barosunda avukat olmuştur. 1979-1980in kışında, bugün hâlâ tam olarak bilinmeyen sebeplerle, ücret talep etmeksizin ve yasadışı eylemlerini tamamen destekleyerek Ermeni teröristlerin avukatlığını yapmaya başlamıştır. İlk olarak Ermeni Soykırımı Adalet Komandoları (1972 yılında Ermeni Devrimci

Federasyonu-EDF/Taşnak Partisi tarafından kurulan terör örgütü[4]) üyesi olan, Berndeki Türk Büyükelçi Doğan Türkmene cinayet teşebbüsü sebebi ile Marseillede tutuklanan Max Hraïr Kilndjianın savunmasını yapmıştır. İki günlük duruşma sırasında EDFnin 2,000 üyesi ve destekçisinin oluşturduğu kalabalığın Aix-en-Provenceteki mahkeme binasının içinde ve çevresinde toplandığını ve ikinci günün sonunda jüriyi açıkça tehdit ettiği vurgulanmalıdır. Bu kalabalığın bir üyesi olan Franck Mourad Papazian, *Haiastan* adlı dergiye (Şubat 1982, s. 14) yaptığı açıklamada; kalabalığın jürinin kararına kesinlikle etkilediğini ve tedbir amaçlı hapiste geçirilen iki yıldan daha uzun bir ceza verilmiş olsaydı kalabalığın ne yapacağını düşünmemenin daha iyi olacağını belirtmiştir.

Ermeni teröristlere olan yakınlığını saklamayan ve destekçileri tarafından iyi tanınmış bir gazeteciye göre dava konusu olan eylemdeki amaç; Fransada örgütü tarafından tutuklanması için emir alan M.H. Kilndjianın, 1921 yılında Soghomon Tehlirianın Talat Paşayı öldürdükten sonra akıl hastalığı sebebiyle aklanması modeline benzer şekilde aklanması veya en azından çok hafif bir ceza elde etmesiydi.[5] Oysa; Tehlirianın akıl sağlığının yerinde olduğu, hiçbir zaman sevk ve iskâna tabi tutulmadığı (1914 yılında Belgraddan doğrudan Rus ordusuna katılmıştır), hiçbir zaman bir katliamın şahidi olmadığı ve kız kardeşinin olmadığı bilinmektedir. Dolayısıyla Tehlirian yargılanmasının başından sonuna kadar yalan söylemiştir.[6] Kilndjian yargılanması sırasında Devedjian açık bir şekilde Ermeni terörizmini savunmuş ve bu terörizmi direniş şeklinde tanımlamıştır,[7] ki bu Nazilerle iş birliği yapmış bir partinin üyesini savunan bir neo-Faşistten son derece ironik bir açıklama olmuştur.[8]

Haziran 1981 tarihinde Devedjian; Ermenistanın Kurtuluşu İçin Ermeni Gizli Ordusu (ASALA) üyesi, Cenevredeki Türk Başkonsolosluğu Sekreteri Mehmet Savaş Yergüzün suikastçısı Mardiros Jamgotchianın talebi üzerine adı geçenin savunmasını üstlenmiştir. Devedjian; Cenevre yargılamasındaki savunmasını, Kilndjianın yargılamasından daha da öteye geçecek şekilde Ermeni terörizmini haklı göstermek üzerine kurmuştur. İşlenen suçları bir kez daha direniş olarak tanımlamıştır.[9] Hem Kilndjian hem de Jamgotchianın yargılanması sırasında; savunma tarafı Aram Andonian tarafından 1920 yılında yayınlanan sahte belgeleri[10] kullanmıştır. İki vakada da davacıların avukatları 1915 olaylarıyla ilgili bir sav ortaya koyamamış, ancak Aix-en-Provenceteki durumun aksine Cenevredeki mahkeme üyelerini için tehdit teşkil edecek bir kalabalık söz konusu olmamıştır. Netice itibarıyla M. Jamgotchian 15 yıl hapis cezasına çarptırılmıştır. Temmuz 1982 tarihindeki tutuklamalardan 1985 tarihindeki duruşmaları (birinci derece, sonra temyiz) ve mahkumiyetlerine kadar, Devedjian aynı zamanda ASALAnın Fransadaki lojistik şebekesinin üyelerinin savunma ekibinin bir parçası olmuştur.[11]

Haftalık Türk dergisi *Nokta*nın 7 Mart 1983 tarihli nüshasında yayınlanan, 7 Ocak tarihinde yapılan röportajında Devedjian; Türk Hava Yolları ile seyahat etmenin tehlikeli olduğu fikrini yaymak amacıyla yeni bir terör dalgasını savunmuştur. Bu röportajın yayınlanmasından iki aydan kısa bir süre sonra; Türkiyede turizm alanında uzmanlaşmış Paristeki bir seyahat acentesi ASALAnın bir bombası ile harabeye çevrilmiştir (saldırıda acentenin sekreteri Renée Morin hayatını kaybetmiştir).[12] Daha sonra, aynı yılın 15 Temmuz gününde Orly Havalimanı saldırısı gerçekleştirilmiştir. Saldırıda sekiz kişi hayatını kaybetmiştir, ancak esasen bombanın uçağın içinde patlayarak 117 kişinin öldürülmesi

planlanmıştır -bu anlamda bu saldırının günümüzde DAEŞ (IŞİD) tarafından yapılan terörizmden bir farkı yoktur. Devedjian ASALAnın gelecekteki saldırıları konusunda bilgisinin olduğunu acemi bir şekilde itiraf etmiş olduğu için; ASALA üyelerinin bombalamadan dolayı yapılan yargılamalarında (ikinci Créteil duruşması, Şubat-Mart 1985), Temmuz 1982 tarihindeki tutuklamaların ardından oluşturulan yeni lojistik şebekenin parçası oldukları için yapılan yargılamalarında (birinci Créteil duruşması, Aralık 1984) veya Orly bombasının yapımcısı Soner Nayir isimli suçlunun saklanmasıyla ilgili yargılamalarında (Bobigny duruşmaları, 1985) savunmada yer almamıştır. Buna karşın, Paris ile Orly saldırılarından epey sonra, *The Armenian Reporter* dergisine (6 Haziran 1985, s.2) şu açıklamada bulunmuştur: Onlar bunun terörizm olduğunu söylüyorlar, ben buna direniş diyorum. Ben bu oğlanları savunuyorum çünkü onlar baş kaldıran Ermenilerdir.

Patrick Devedjian hayatının sonuna kadar Ermeni terörizmini savunmaya ve özellikle de Kilndjian duruşmasının sonucu ile gurur duymaya devam etmiştir. Ancak jüriye alenen yapılan duruşma sonrası linç tehditleri konusunda elbette sessiz kalmıştır.[13] Devedjian, fiziksel terörizmin yanında, entelektüel terörizmin ciddi bir destekçisi olmuştur. Ermeni Soykırımı inkârını suç haline getirmek amaçlı Masse tasarısını (Fransız Ulusal Meclisi tarafından Ekim 2006 tarihinde kabul edilmiş, ancak Mayıs 2011 tarihinde Senato tarafından reddedilmiştir), daha sonra da Boyer tasarısını (Fransız Anayasa Konseyi tarafından iptal edilmiştir[14]) ön saflarda destekleyenlerden olmuştur. Özellikle 24 Ocak 2012 tarihinde, *La Chaîne parlamentaire* (LCP) adlı televizyon kanalında Bir bölgenin [Çukurova] Fransanın mandası altında olduğunu, Fransanın bu bölgeyi 1916dan 1922ye kadar yönettiğini iddia etmiştir. Bu tamimiyle yanlıştır: Çukurova hiçbir zaman Fransa mandası altına girmemiştir, Fransa Suriyeyi mandası altına almıştır ve Çukurovanın işgali (bu mandadan farklı bir durumdur) 1916da değil, 1919da başlamıştır. Bu işgal sırasında Ermeni lejyonerler sayısız suç işlemiştir. İşlenen bu suçlar 1919 yılında bir seri mahkeme kararına ve cezalandırmaya sebep olmuş, ardından Ermeni Lejyonunun 1920nin yazında kesin bir biçimde lağvedilmesine yol açmıştır.[15]

Patrick Devedjianın entelektüel terörizminin bir başka yönü, Bernard Lewise yönelik saplantısı olmuştur.[16] Bu saplantı, benzer görüşleri savunan Robert Mantran (Aix-Marseille Üniversitesinde Türk tarihi profesörü) ve Xavier de Planhol (Paris-IV Üniversitesinde tarihi coğrafya profesörü) gibi Yahudi olmayan bilim insanlarına karşı sessiz kalması ile keskin bir zıtlık oluşturmaktadır. 2005 yılında neo-Faşist *Occident* örgütündeki yılları için herhangi bir pişmanlık duymayı halen reddettiği[17] ve François Dupratın yanındaki ortak mücadelesi için hiçbir zaman bir pişmanlık göstermediği göz önünde bulundurulduğunda, şu meseleden kaçınmak zordur: Devedjianın Bernard Lewise yönelik saplantısını katıksız bir Yahudi düşmanlığı dışında ne tetiklemiş olabilirdi?

Yukarıda ortaya konan çerçevede; okuyucu, Patrick Devedjian gibi bir geçmişe ve fikirlere sahip bir kişinin nasıl bir Fransız Parlamento üyesi ve Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozynin bir bakanı olarak görev yapmış olduğunu merak edebilir. Bunun iki temel sebebi vardır. İlk sebep; 1950lerden 1970lerin sonuna kadar Fransadaki özel sektörün en sol karşıtı cephesindeki önemli isimlerden biri olan Georges Albertininin (1911-1983), özel sektörün (kararlı anti-komünistler aranmaktaydı) ve sağcı siyasi partilerin (1970lerde acilen eğitimli genç personele ihtiyaçları vardı) yararına eski *Occident* üyelerini toplayarak onlara imkan

sağlamasıyla bağlantılıdır.[18] Başlarda Albertininin yardımını alan Devedjian, 1980lerde parlamenter sağ kanadın Parisin banliyölerini ele geçirmesinde vazgeçilmez bir isim haline gelmiştir. Bu vesileyle, Nicolas Sarkozynin arkadaşlığını kazanmıştır.[19] İkinci sebep ise, Türk tarafı ile onun destekçilerinin; Devedjianın Fransız siyasetinde yükselmesine engellemeye yetecek bir iletişim kampanyası yürütmemiş olmasıdır. Bu çok vahim bir hata olmuştur, zira Devedjianın aşırı soldan aşırı sağa kadar birçok düşmanı vardı. Devedjian geçmişi ve fikirlerinden dolayı sol ve aşırı soldan; geleneksel sağa katılmasından dolayı aşırı sağdan; kişiliği nedeniyle de geleneksel muhafazakarlar ve merkez sağdan kendine düşmanlar edinmişti. Buna karşın, Patrick Devedjian; Haziran 2007 tarihinde hezimete uğramış merkez sağ milletvekili Bayan Anne-Marie Compariniye bir sürtük diye hitap ederek siyaset sahnesindeki büyük umutlarını mahvetmiştir.[20] Nicolas Sarkozy, Devedjianın bu sözlerini kamuoyu önünde kınamak zorunda kalmış ve arkadaşını hiçbir zaman tamamen affetmemiştir.

[1] « En correctionnelle : Deux jeunes dévoyés en vacances à la Croix Valmer avaient essoufflé la police Un an de prison avec sursis et trois de mise à lépreuve pour chacun deux », *Le Petit Varois*, 11 novembre 1965, bakınız: http://www.cuverville.org/IMG/pdf/Petit_Varois-1965DevedjianetMadelin_2_.pdf

[2] Abel Mestre and Caroline Monnot, « La folle jeunesse de Madelin et Devedjian revient sur le devant de la scène », *Lemonde.fr*, 26 février 2010, available at: https://www.lemonde.fr/politique/article/2010/02/26/la-folle-jeunesse-de-madelin-et-devedjian-revient-sur-le-devant-de-la-scene_5976914_823448.html

[3] Nicolas Lebourg and Joseph Beauregard, *François Duprat, lhomme qui inventa le Front national* (Paris : Denoël, 2012), s. 82-87, 91, 234-235, 298 ve 354, n. 8.

[4] Gaïdz Minassian, *Guerre et terrorisme arméniens, 1972-1998* (Paris : Presses universitaires de France, 2002), s. 28-29 ve 32.

[5] Jean-Pierre Richardot, *Arméniens, quoi quil en coûte* (Paris, Fayard, 1982), s. 187-188.

[6] Christopher Gunn, Getting Away With Murder. Soghomon Tehlirian, ASALA and the Justice Commandos, 1921-1984, in Hakan Yavuz ve Feroz Ahmad (ed.), *War and Collapse* (Salt Lake City: University of Utah Press, 2016), s. 896-917.

[7] Comité de soutien à Max Kilndjian (ed.), *Les Arméniens en cour dassises. Terroristes ou résistants ?* (Roquevaire: Parenthèses, 1983), s. 173-174.

[8] [Arthur Derounian], John T. Flynn and the Dashnags, *The Propaganda Battlefront*, 31

May 1944, bakınız: http://jfk.hood.edu/Collection/Weisberg%20Subject%20Index%20Files/F%20Disk/Friends%20Of%20De ; Mehmet Perinçek, Nazi-Dashnak Collaboration during World War II, in AVIM (ed.), *Turkish-Russian Academics. A Historical Study on the Caucasus* (Ankara: Terazi, 2016), s. 199-231, bakınız: http://mehmetperincek.com/nazi-dashnak-collaboration-during-world-war-ii/

[9] Jean-Pierre Richardot, *Arméniens, quoi quil…*, s. 115-118.

[10] Bu sahte belgelerle ilgili olarak bakınız: Ömer Engin Lütem and Yiğit Alpogan, Review Essay: Killing Orders: Talat Pashas Telegrams and the Armenian Genocide, *Review of Armenian Studies*, No. 37 (2018), s. 45-82; Şinasi Orel and Sürreya Yuca, *The Talât Pasha Telegrams: Historical fact or Armenian fiction?* (Nicosia and Oxford: K. Rüstem & Brothers/Oxford University Press, 1986).

[11] Richard Mels, « 30 mois avec sursis pour Charles Sansonetti et Katchadur Gulumian », *Hay Baykar*, 25 novembre 1985, s. 5.

[12] « LASALA a revendiqué l'attentat contre une agence de voyages turque La mort d'une jeune secrétaire française », *Le Monde*, 2 mars 1983, bakınız: https://www.lemonde.fr/archives/article/1983/03/02/l-asala-a-revendique-l-attentat-contre-une-agence-de-voyages-turque-la-mort-d-une-jeune-secretaire-francaise_3079338_1819218.html

[13] Özelllikle *Marianne* ile yapılan röportaja bakınız; Nisan 2015 özel sayısı: https://www.marianne.net/politique/patrick-devedjian-le-genocide-des-armeniens-est-mon-identite-il-me-structure

[14] Decision no. 2012-647 DC of 28 February 2012, bakınız: https://www.conseil-constitutionnel.fr/en/decision/2012/2012647DC.htm

[15] Maxime Gauin, How to Create a Problem of Refugees: The Evacuation of Cilicia by France and the Flow of Armenian Civilians, *Review of Armenian Studies*, No. 25 (2012), s. 71-76.

[16] Örnek olarak bakınız: Devedjian daha önce atıfta bulunan *Marianne*deki röportajında Prof. Lewisin *The Emergence of Modern Turkey* kitabının 1968 İngilizce basımında soykırım suçunu itiraf ettiğini, ancak sonra Fransızca çeviride bir buçuk sayfayı sildiğini iddia etmiştir. Söz konusu kitabın iki basımını da incelendiğinde, her iki iddianın da tamimiyle yanlış olduğunu ortaya koymaktadır.

[17] *Le Monde* ile olan röportajı için bakınız, 13 Şubat 2005: https://www.lemonde.fr/societe/article/2005/02/12/patrick-devedjian_397881_3224.html

[18] Laurent Lemire, *LHomme de lombre*. *George Albertini, 1911-1983* (Paris : Balland, 1990) ; Pierre Rigoulot, *Georges Albertini : socialiste, collaborateur, gaulliste* (Paris : Perrin, 2012).

[19] Frédéric Charpier, *Nicolas Sarkozy. Enquête sur un homme de pouvoir* (Paris : Presses de la Cité, 2006).

[20] « M. Devedjian a traité Mme Comparini de "salope" », *Le Monde*, 30 juin 2007, bakınız: https://www.lemonde.fr/societe/article/2007/06/29/m-devedjian-a-traite-mme-comparini-de-salope_929563_3224.html

Yazar Hakkında :

Atıfta bulunmak için: GAUIN, Maxime. 2026. "PATRICK DEVEDJIAN: HAYATI BOYUNCA TERÖRİZMİ SAVUNMUŞ BİR NEO-FAŞİST." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Analiz No.2020 / 11. Nisan 09. Erişim Kasım 22, 2026. https://www.avim.org.tr/public/index.php/tr/Analiz/PATRICK-DEVEDJIAN-HAYATI-BOYUNCA-TERORIZMI-SAVUNMUS-BIR-NEO-FASIST

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi

E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır